

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 4.

Költ Bétsben, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
 14-dik napján 1797-dik Elztendőben.

Hadi és Békességes Környűlállások.

A' *Ferdinánd Fő-Hertzeg Magyar Lo-
 vas Regimentjénél következő változá-
 sok lettek: Szentkereszti Oberster, Gene-
 rál-májorságra emeltetett, 's azonn méltó-
 sághoz elztendőnként járúlni szokott pen-
 zióval nyugodalomra botsáttatott. Ober-
 fterré lett Oberstlieutenántból Löppert Úr;
 Obertlieutenánttá, Első Májorból Begányi
 Úr; Májorra Kapitányból, Szabó Úr.*

D

Ő Felségének és a' Magyar Koronának Dalmátziához való jussa, úgy adatik elő egy Hirdetményben, a' melyet a' Dalmátziában lévő Ts. K. Katonaság' Kormányozója Rukawina Generális tétetett közönséggé, hogy az ez előtt úgy nevezett Velentzei Dalmátziának Fővárosában Zárában, két kézzel fogadták a' Lakosok, Jún. 30-dikán a' Ts. K. Katonaságot. Júl. 1-ső napján pedig esküvéssel is kötelezték már magokat, a' Ts. K. Felség' hívására. Cattaro Városá' Lakosai is Deputatusokat küldöttek Zárába; kik, által hívták a' Ts. Kir. Katonaságot magok közzé.

Hogy a' Frantzia Direktóriumnak Északi - Ámerikával, nem különben a' Velentzei és Genuai Respublikákkal való bánását, a' Törvényhozó-Gyűlés egy Kommiszió által vizsgálhatja: említettük már egy szóval a' múltt póstán: de minthogy ez olyan tárgy, a' melynek nagy következtései lehetnek, meg-érdemli, hogy róla bővebben szóljunk. Az Ámerikai Resp. ügyét Pastoret nevű Tag vette fel Jún. 20-dikán; Velentzéét és Genuáét pedig, a' 24-dik Júniusi Ülésben Dumolard. Mind ketten megengedtek annyit, hogy a' Konstitúció szerént jussa vagyon a' Direktóriumnak, midőn látja valamely Hatalmasságnak ellenséges készületeit, az azok ellen hathatós eszközül szolgálható minden erányos készületeket, a' Frantzia Respublika' ré-

széről is meg-téetni: és hogy a' had-ize-
 nés' szükséges voltát is meg-határozhatja
 a' Direktórium: de mind egyik mind má-
 sik tárgyat tartozik haladék nélkül a' Tör-
 vényhozó-Gyűlés' eleibe terjeszteni, 's ez,
 mondhatja ki azokra nézve a' veg-fzenten-
 tziát, *az az*: Ő izenhet tulajdonképpen szól-
 ván, hadat: de egyfzersmind azt is meg-mu-
 tatták, hogy tovább ment a' Direktórium,
 mind Ámerikára, mind az Olasz Országi
 Respublikákra nézve, mint vagyon enge-
 delme a' Konstitúziótól: mert, a' mint
 Pastoret elő-adta, az Ámerikai hajókat
 confiscáltatni kezdette a' Direktórium, 's
 az Ámerikából küldetett új Követnek ki-
 adta az útát, maga auctoritása által.
 — Velentzében — *monda Domalard* —
 benn vagynak a' mi Katonáink; el vet-
 tük tőle a' tengeri erejét; és az ő hajda-
 ni igazgatása' formájának alkotmánynya-
 egéfszenn le-rontatott. Nem vizsgálom
 most — *úgymond* — mitsoda veszte-
 ségekért való tserére akarja fordítani a'
 Direktórium az el foglaltt Velentzei Tar-
 tományokat: de mitsoda okból halgat oly
 méjjen ily igen fontos meg-történt dol-
 gokról a' Direktórium? — Minekutánna
 Genua' el rontásáról is szóllott volna Du-
 molard: ily Kérdést tesz fel: Mi lett tehát
 a' neutrális és szövetséges Tartományok'
 Kormányzékeiknek, a' Fr. Respublika ál-
 tal lett garantiroztatásából? Mindegyik

biztathatta így magát. Nem elébb lehet Békességünk vagy hadunk; hanem csak a' Törvényhozó Gyűlés' declarátziója után.

Genuában a' Doge' titulussa meg-hozszabodott: mert már most Polgár Elölülő Dogenak nevezi magát.

Genuából Jún. 17-dikénn: — „Min-den Lakosokat, a' kik Jún. 9-dikétől fogva el távoztak innét; oly kemény fenyegetéssel hív viszsza a' Municipális, hogy, ha viszsza nem térnek tíz napok alatt: sequestrálják a' jószágjok, és tíz ezer 8 lírás Sku ik' fizetésére büntettetik kiki közgűlök.

Batáviában (Néhai Frigyes Belgiom-ban) tizenhatezer forintok rendeltettek esztendőnként a' Nemzeti fő Oskolák' fenntartására.

A' Helvétusokat meg-biztatta az új Frantzia Director *Barthelémy*, midőn kiinduló felben volt közgűlök *Páris* felé; hogy szíves Közbenjárójok leszsz a' Fr. Directóriumnál. Erre a' közbenjárásra valóban most nagy szűkségek is vagyon: mert ha az nem segít rajtok; vagy le kell mondani egy nevezetes jussokról; vagy *Bonaparte* meg-teszi őket is a' Fr. Respublika' ellenségeivé; 's be-keríti a' Revolútzióba: mint revolútziónálta a' Velentzeieket 's Genuaiakat. Magok örökös jussának tartják t. i. a' Helvétusok, a' Luga-

női nagy tónn való szabad fel 's alá járkálást. De a' mostani zavaros időkben a' Frantziák is akarták azt gyakorlani. *Kilmaine* Fr. Generális, reá is szorította annak bizonyos környüállásokban való néminémű meg-engedésére a' Helvétusokat, meg tiltván a' hozzájuk való ki-hordását a' gabonának Lombárdiából: de tsak ugyan állhatatossan nem akarják a' Helvétusok, hogy az ő említett jussok, közössé váljon a' Fr. ákkal. Ez az állhatatosság nem tetszett Bonaparténak; 's írt a' Helvétus Cántonoknak: hogy mivel a' Lombárdusoknak jussok vagyon a' Luganói tóhoz: tehát vagyon a' Fr. áknak is, a' míg benn vagynak Lombárdiában. Ő — *úgymond* — informálva vagyon, hogy azzal az alkalmatossággal, midőn elhajtották a' Helvétusok előszőr a' Fr. ágyúsbárcákat: rútúl bántak a' Fr. Tisztekkal, 's gyalázattal illették a' 3 színű (Fr.) hajós-zászlót. Ő, jelenti, hogy a' szabad hajókázást folytattatja továbbra is, 's egyfzersmind azt is, hogy leg-kisobb akadályoztatásnak vagy meg-bántásnak első halálására, kész leszfz a' Frantzia Sereg boszfzút állani Nemzete' betsületeért. Ezenn fenyegetésre, Deputátusok küldődtek Bonapartéhoz, a' kik győznék meg őtet arról, hogy se' Lombárdusoknak, se' Frantziáknak nintsen jussok a' Luganói tónn

való szabad hajókázáshoz. A' Deputátusokhoz adott felelete Bonaparténak a' vólt: Jól látja Ő — *úgymond* — hogy Helvétzia, a' Fr. Respublika' ellenségei által hagygya magát vezéreltetni; némely Kántonok, szüntelenvaló gyűlölségjeket mutaták a' Revolútzio eránt, 's védelmezték annak ellenségeit, és általjában szállvann, vagynak még a' Frantzia Respublikának más nagy nehézségei is Helvétzia ellen. A' Bernai Kántonra nézve különösen úgy nyilatkoztatta magát, hogy Azt, a' Fr. Respublika' leg nagyobb ellenségének tartja: 's szemrehányásait, oly rémitéssel fejezte bé, hogy ha a' Kántonok jobb bárátságot nem gyakorolnak, a' magok régi és hív Szövetségeseik eránt: bizonyosok legyenek benne, hogy Ő, Seregének Ofztálylyai közzül egyet bé fog küldeni Helvétziába, és az által fogja őket kényszeríteni a' szívesebben való barátkozásra. Ez a' rettentés igen meg-háborított némely Kántonokat, főképpenn a' Bernait. A' Magistrátuális-Személyek 's a' tehetős Lakosok, hadhoz készülnek, és azt mondják, hogy készebbek a' magok Vároaiknak omlott falai alatt találni sírjokat, mint sem ölfizetett kézzel el nézni, hogy a' Fr. ák bé-rontsanak az ő földjökre. Azonban megént mentek új Helvétus Követek Bonapartéhez: de mitsoda ki-menetellel? még nem tudatik.

(Párisból költt 27-dik Júniusi Tudósítások szerént, a' Frantzia Directórium, értesére adta Bonaparténak, hogy a' Helvétzia Kántonokkal való egygyességet fenn akarja tartani.)

Párisban, minden jól gondolkodók örvendenek a' Törvényhozó Ifjabbik Tanátsnak azon Végzésén, mely az Özvegy Aureliánumi Hertzegnének, minden örökös jószágait vizsgálja ítéli: mert ha ezen Végzést az Öregebbik Törvényhozó-gyűlés is helybe hagyandja, a' mint reményleni lehet: úgy, ismét lesz benne módja ennek a' jó-szívű Dámának, hogy eleget tégyen a' maga leg-uralkodóbb indulatjának t. i. a' jóltévőségben való unakozhatatlanságnak. Robespierre maga is azt ítélte erről a' Remek-afszonyságról, hogy annak virtusai, még egy olyan derék Hazafit is, a' milyen ő volt a' maga szemei előtt, kételkedésbe hoznak, úgy hogy alig találja fel magában: „Mi tévő légyen?”

Az Alsó-Rajnai Fr. Sereg' Vezérét Hoche Generálist, Párisba várták Jún. 30-dikára.

Anglus Lord *Hammond*, a' ki Bétsbe küldődött volt a' Békesség' dolgában, 17-dik Júniusbann érkezett vizsgálja Londonba.

Londonból Jún. 20-dikánn: — „A' mi papiros-pénzeinknek még mind ez ideig

változó a' betse. Majd nagyobbodik, majd kevesebbedik ahozképest, a' mint a' Párisból érkező Ministeriális Írásoknak kedvesebb vagy kedvetlenebb értelmét közlik avagy költik, az azokkal kereskedést űző Emberek. A' minap is hogy egyszerre jó magasról igen lejjebb szállott, az vólt az oka, hogy a' közönségessen kerengeni kezdett hír szerént, Separát (Egyes) Békesség-kötésről vólt a' ízó, abban a' Ministeriális Írásban, a' mely, 13-dik Jún. ban érkezett Párisból. Mit kellessék érteni a' Separát-Békességen? ott van éppen a' dolog' bökkenője. Mert hát Anglia külön valik a' Békességeköréshenn a' Portugalliai Udvartól? de mivel az említett Fr. Ministeriális Írásról semmit ki nem nyilatkoztatott a' Ministériom: azért nem is lehet bizonyossan mondani mit foglalt az magában? 18 dik Jún. bann ismét érkezett a' Calaisi Fr. Kikötőhelyből Országunknak Doweri partjához egy Írása a' Fr. Direktoriumnak. A' Lillei Békesség-alkura rendelt Követünk Lord Malmesbury, mára varattatik ide bé a' jószágából.

„Lord Hammonddal, mindjárt az ide Bétsből lett vizfsza érkezése után, hoszfas Conferentziákat tartottak némely Ministereink.”

(Egy Párisi Tudósítás szerént, mely, 25-dik Júniusban költ: el indúlt vala már

akkor onnét Lille Városába *Colchen* Polgár, a' kit nevezett a' Direktórium az ott tartandó Békesség-alkuhoz, Frantzia Követség' Secretáriussává)

A' Nóri pártütésnek még is van valami kevés, jöllehet már nem veszedelmes maradványa. Három lineai hajók t. i. — *Director, Belliqueux, és Inflexible* nevezettek — még nem tértek vissza az engedelmességre. Készeknek valják ugyan ök is magokat arra: de oly feltétellel, ha az ő Delegatussaik (kik között első volt *Parker*) kegyelmet nyernek. *Iris* nevű lineai hajó is vissza akart a' Grave-sendi Kikötőhelyből térni a' nevezett 3 hajókhoz: de el fogattatott. Az említett feltételre nézve azonban, a' Scheerneszi Kikötőhelybe Nórétól vissza-tért minden hajó is szándékoznak egy Kérő-Írást intézni, a' Királyhoz.

„Parker, vissza-vitetett Jún. 16-dikán Maidstonéból Scheerneszbe, és 18-dik Jún. ban volt az előszöri törvényes kikérdeztetése. A' mint hallatik felőle, változhatatlanul azt állítja, hogy Ő, egyedül a' Hajóslegénység' kívánságára, és a' Lord Bridport Hajós-serege' példájára indult fel azoknak tselekedésére, a' melyeket tselekedett; és hogy Ő, ezen az úton sok szerentsétlenségnek vette eleit. Az Írásai, mind a' Ministériom kezénél vagynak. Leg

nagyobb részét azoknak Ő maga írta igen szépen és tiszta stílussal. Hetvennél több Delegátus Tarsai vagynak fogva. Valami 17 vagy 18 előkelő Tzimborássai, négy Afzszonnyal együtt ugyan tsak módot találtak a' meg-fzökésben, 's el is érkeztek fzerentséssenn a' Calais-i Kikötőhelybe: de ott azonnal meg-árestáltattak, 's úgy várják az eránttok Párisból érkezendő Rendeléseket."

„Duncan Admirálisunk, még mindég a' Texeli Kikötőhely előtt járkál fel 's alá."

(Ezen Kikötőhelyben a' lassúdni kezdett tengeri készületeket újra nagy erőben teszik ismét az újjabb Tudósítások szerint a' Batavusok. Mind gyalog mind lovas Katonaság nagy számmal szállíttatik bé a' hajókba, kiknek serkentésére, hogy jutalmakat lehessenn fel-tenni: e' végre fundusokat gyűjtenek magok között különbkülönbféle Klúbok és Társaságok.)

„Lord Bridport Hajósserege, mely egy ideig, Plymouthi partjaink előtt járkálata fel 's alá: ismét a' Bresti Frantzia Kikötőhely' eleibe indúlt vizsgálódni. Két hajói ezen seregének — *Pompee és Medusa nevezetűek* — a' Portsmouthi Kikötőhelybe érkeztek Jún. 15-dikénn, melyek közzül az elsőn, egy öfzszeesküvés tudódott

ki. Nyóltzvannál többen fogattak el róla, a' kik esküvéssel kötelezték magokat, hogy a' hajót Bresthez viszik, a' Frantziák' kezébe. Az egész Hajóssereg hofszzankodik ezekre a' Nagy-Britanniai nevet meg-motskolt Hazaárulókra. “

A' Nagy-Britanniai Parlamentom elhalasztotta Jún. 24-dikéről, mintegy e' folyó esztendőnek a' végéig, azt a' szabadságot, mely adódott volt a' Londoni Bankó-Directorainak a' kész-pénz helyett papiros-pénzzel való fizetésre: mindazáltal elébb is kezddhetik a' Bankó-Directorai a' kész tsengő-pénzzel való fizetést.

A' Batáviai Respublika' formájának valóságát és állandóságát meg-esmérte a' Pruszfiai Udvar: mert mind annak Ministerjét Bordaux Polgárt el fogadta; mind maga részéről Hágai Ministerjévé nevezte Báró Bielefeldet, ki ennekelőtte is Tagja volt már Hágabann a' Pruszfiai Követségnek; hanem egy időtől fogva csak magános életet élt ott. 23-dik Júniusban adta által a' maga Prusfszus-Ministeri Bizonyosság-Levelét a' Nemzeti-gyűlés' Elölülő-jének.

Elegyes Tudósítások.

Málthában, sok Ösfze-esküdték fogattak el, kiknek meg-ítéltetése által re-

ményli a' Rend' Nagy-Mestere, hogy az újjításbéli szándéknak eleit veheti Maltha Szigetében.

Nápolyból egynehány pénzzel rakott szekerek indultak Jún. 12-dikénn Mediolánum felé.

Virgilius eránt, arra kérte a' *Mantuai* Fr. Kommendáns *G. Miollis*, az oda való Municipálitást, hogy avagy tsak egy tzipraság nélkül való Pyramist emeltessen annak a' helynek megkülönböztetésére, a' hol született és élt az *Aeneis*nek halhatatlan Írója. Ezen Buzdításra egy Hirdetményt tett közönségessé a' Municipálitás, a' melyben megditsérvén *Virgilius'* hazai szerezetét, serkentett minden Mesterséges-Míveseket, hogy gondolkozzanak 's adják bé gondolatjokat rajzolatbann egy 'Pyramisról, melynek, valami nagyot mutató talpkövön kellene állani, 's myrtus-tser- és borostyán bokrotskákkal körül vétetve lenni; és annak 3 oldalaira, magának *Virgilius*nak a' Verseiből ezeknek a' soroknak kellene íródni. t. i.

Az elsőre:

Primus ego in patriam mecum (modo vita supersit)
Aonio rediens, deducam vertice Musas.

Primus Idumaeas referam tibi Mantua palmas.

A' másodikra:

Olim.

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

A harmadikra:

Ó Meliboee! Deus nobis haec otia fecit.

Nápoly-Országba Jún. 18-dikán szereztséssén el érkezett Klémentina Fő-Hertzegeasszony.

Magyar - Ország!

Szombathelyről Júl. 11-dikén: — „Ma, a Szomszédságunkban *Molnári*ban ebédelt Nádor-Ispány Ő Kir. Fő-Hertzege, a' Keresztes Dámák' Rendjének egy érdemes Tagjánál Méltóságos Gr. Festetics Györgyné született Fő-Nemes *Sallér* Judith Asszony Ő Nagyságánál, a' kinek saját örökös jószága *Molnári*.“

Körmendről Júl 9-dikén: — „Az Insurgensek oly valóságos Huszári remeket mutattak általán fogva kedves Palatinusunk előtt, hogy azokat különös megelégedéssel szemlélte Ő Királyi Fő-Hertzege: 's ígérte, hogy Bétsbe érkezvén, vőltaképpen fogja tudósítani rólok F. Királyunkat is. — Csáktornyan, gazdag vendégséget 's mulatságot adott Gróf Festetics György Ő Nagysága, az Insurgens Sereghez tartozó, 's annak szemlélésére öfzsereglett Méltóságoknak.“

Zágrábi Püspök *Verhovátz* Ő Exc. ja, öt száz gyalog Katonát állított az *Insurrectió*hoz.

Zágrábból Júl. 2-dikánn: — „Jún. 28-dikánn tartatott a' 3 Horvát Vármegyébéli Insurgenseknek, és a' Bandériálistáknak lusztrája, kik mindnyájan örvendetes készséggel esküdtek meg a' Király' és Haza' hív szolgálatjára. Jún. 30-dikánn szenteltettek a' zászlók: mely tzeremóniánn jelen vóltak: Dalmata Horvát és Slavónia - Országok' Bánja, 's Horvát-Orzágnak Fő-Kapitánya, Lovasság' Generalissa (General de Cavallerie) Gróf Erdődy Ö Exc. ja; Ország' Vice-Kapitánya Jellachich Feldmarschalllieutenánt; a' Károlyvári Generalcommandó' részéről Meyersheim Feldmarschalllieutenánt; sok egyéb különbkülönbféle Katonai- és Polgári-Tisztviselők; 's számos Nemesség mind a' két Nemből. Szerem Vármegye' Fő-Ispánja és ugyan ezen Megye' Insurgensseinek is Oberstere Gróf Szapáry Jósef, a' Stábalis és más Tisztekkel egygyütt a' Templom nagy ajtajánál várta 's közöntötte Püspök *Verhovátz* Maximilián Ö Exc. jat. A' Katonaság, mely két ezer ötfáz főből állott, oly módos rendel takarodott bé a' Templom' Kerítéséből a' Templomba, hogy a' Nép is alkalmatossann megfért. A' szentelés végett egy alkotmány készítettett a' Templom' közepénn. Felül állott azon a' Püspök a' maga Assistentseivel; alább pedig, a' kilentz zászlókat tar-

tó Személyek. Ezen kiléntz zászlók közül, egy vólt Horvát-Országé; egy, a' Turpolyei Nemeseké; kettő a' Püspöké, egyik t. i. a' lovasságé; másik, a' gyalogságé; továbbá egy, Draskovich Grófoké; egy, Gróf Erdődyeké; egy, Gróf Keglevichéké; egy, Czvetkovich Nemeseké; egy végre Drogonich Nemeseké. Végbe menván a' Nagy-Mise, katonai-muzsika-fzó között, következett a' fegyvereknek és zászlóknak meg-áldása, mely alkalmatossággal a' Dámák Hazai szeretettől indíttatván, pántlikákkal ékesítették a' zászlókat, melyekre e' vólt írva: Pro Deo et Fide. Pro Rege et Patria (Az Istenért és Hitért. A' Királyért és Hazáért.) E' meg lévénn, prédikátziót tartott a' Püspök, melyben elő adta: miben álljon a' valóságos Hazai szeretet, hogy t. i. azzal nem egyebek ditsekedhetnek, hanem tsupánn Azok, kiket az Istenbe vetett reménység, a' Fejedelem eránt viseltető hívség, és a' Magistrátushoz való engedelmesség lelkesít, kik, ha a' köz-hafzon és szükség kívánja: készek, mindenekben szolgálatjára, és segítségére lenni a' Fejedelemnek 's a' Hazának. Három órák alatt lett vége az egész Sz. tzeremóniának, mely után gazdag ebédet adott Püspök Ő Exc. ja; estvére pedig mulatságot, a' midőn el énekeltetett az a' Londoni formájú Teátrumi

szíves Ének: Es lebe der gute Kajser Frantz (Éljen a' jó Ferentz Tsászárr!). — Most az Insurgensek további parantsolatra várnak: azonközben katonai gyakorlásokat tesznek. Két nap alatt ide érkeznek a' Slavóniaiak is."

Nyitra Vármegyéből Júl. 1-ső napján: — „Tek. Batskafalvai *Batskád* József Úr ezen N. Vármegyének érdemes és hosszabb életre méltó Első Al-Ispánja, hosszas betegeskedése után el költözik a' Világi életből Jún. 26-dik napján, sokaknak méjj bánatjára."

Veszprémi Nagy Prepostá neveztetett F. Királyunktól Fő-Tifzt. Csapody Lajos Úr; Cántor Kanonokká pedig F. T. Katona József Úr.

Béts.

Tegnap estve ide érkezett Nádor-Ispány Ő Kir. Fő-Hertzege.

A' közfén szállítására szolgálendő víz-tatornának ásása minden órán el fog kezdődni.

A' Grétzi Újságban van egy előadás, mely szerént Magyar Ország, 1796-dik esztendő végéig 14,227,248 forintot adott a' hadra, részszerént kéz-pénzül, részszerént naturálékban; és 115,614 Rekrutákat.